

KAUNO KOLEGIJOS JUSTINO VIENOŽINSKIO MENŲ FAKULTETO IKIMOKYKLINIO UGDYMO KATEDROS STUDENTŲ POŽIŪRIS Į BENDRŲJŲ DALYKŲ DĖSTYMĄ

Raimonda Sadauskienė, Asta Kochanskienė

Kauno kolegija

Anotacija

Aukštųjų mokyklų reitingai yra svarbus jų prestižo visuomenėje rodiklis, tačiau, skirtingai nei tikimasi, jie tiesiogiai neatspindi patrauklumo potencialiems studentams. Aukštųjų mokyklų studentai labiau vertina tuos dalykus, kurie jų nuomone, skatina kūrybiškumą, savarankiškumą, komunikaciją, padeda įgyti sprendimų priėmimo, analitinės veiklos, kritinio mąstymo kompetencijas, o daugelio dėstomų dalykų turinys daro mažesnę įtaką studento vertinimui nei dėstymo kokybė.

2008 metu lapkričio mėnesį Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto Ikimokyklinio ugdymo katedra atliko tyrimą, kurio tikslas - ištirti Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto Ikimokyklinio ugdymo katedros studentų požiūrį į bendruosius dalykus- jų naudą, reikšmę studentui, turinį ir dėstymo kokybę. Straipsnyje pristatomi teoriniai tyrimo aspektai, metodika, organizavimas, analizuojami ir pateikiami tyrimo rezultatai.

Aukštojo mokslo kokybės, institucijų konkurencingumo ir socialinio reikšmingumo klausimai domina ne tik Europos, bet ir viso pasaulio švietimo specialistus ir visuomenę. Įvairios institucijos siekdamos geriau informuoti potencialius studentus, sudaro universitetų reitingus (Ališauskas R., 2008).

Aukštųjų mokyklų reitingai yra svarbus jų prestižo visuomenėje rodiklis, tačiau, cituojant Švietimo ir mokslo ministerijos tyrimų rezultatų išvadas, skirtingai nei tikimasi, jie tiesiogiai neatspindi patrauklumo potencialiems studentams ir neturi pastebimos įtakos abiturientų pasirinkimui, kurioje aukštojoje mokykloje studijuoti. Švietimo ir mokslo ministerijos Strateginio planavimo ir analizės skyriaus vedėjo Ališausko R. (2008) teigimu, pasirenkant studijų programą, stojantieji svarbiau su kokiais mėgstamais mokomaisiais dalykais ir asmeniniais pomėgiais ji siejasi nei kokia būsimosios specialybės paklausa darbo rinkoje, karjeros galimybės, o aukštųjų mokyklų studentai labiau vertina tuos dalykus, kurie jų nuomone, skatina kūrybiškumą, savarankiškumą, komunikaciją, padeda įgyti sprendimų priėmimo, analitinės veiklos, kritinio mąstymo kompetencijas. Daugelio dėstomų dalykų turinys daro mažesnę įtaką studento vertinimui nei dėstymo kokybė.

Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto Ikimokyklinio ugdymo katedra atliko tyrimą, kurio **tikslas** - ištirti Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto Ikimokyklinio ugdymo katedros studentų požiūrį į bendruosius dalykus- jų naudą, reikšmę studentui, turinį ir dėstymo kokybę.

Rengiant straipsnį naudoti mokslinės literatūros, dokumentų analizės ir anketinės apklausos metodai.

Straipsnį sudaro trys dalys. Pirmoje analizuojami teoriniai tyrimo aspektai, antroje pateikiama tyrimo metodika ir organizavimas, trečioje - pristatomi ir interpretuojami tyrimo rezultatai.

1. Studentų požiūrio į bendrųjų dalykų dėstymą teoriniai aspektai. Bolonijos deklaracijoje ir su ja susijusiose įvairių konvencijų dokumentuose pabrėžiama, kad „kokybė yra esminė sąlyga, nuo kurios priklauso pasitikėjimas, tinkamumas, mobilumas ir suderinamumas Europos aukštojo mokslo erdvėje.“ (Salamankos konvencija, 2001). Žinių visuomenės nuostatos įpareigoja sistemingai kelti kokybę ir sudaro sąlygas žvelgti į kokybės vertinimą kaip į nenutrūkstantį, sistemingą procesą, nukreiptą į kritišką diagnozavimą, laimėjimo ir kokybės lygio nustatymą. Vidinis studijų kokybės vertinimas, Stasiulionienės V. (2003) teigimu, yra ypač svarbus kokybės užtikrinimo sistemos komponentas, nes jokie ekspertai negali pagerinti studijų kokybės, jei tuo nesuinteresuota pati institucijos bendruomenė. Taigi, pasak skirtingų kartų tyrėjų (Windle Ch., Ochbergas F.M., 1975; Žibėnienė G., 2006), vidinis studijų kokybės vertinimas yra svarbiausias geros kokybės užtikrinimo elementas, o studentų nuomonės apie studijų kokybę tyrimai yra reikšmingi katedrai įsivertinant realią situaciją ir rengiant veiksmų planą studijų kokybės tobulinimui.

Kiekvienais metais ikimokyklinio ugdymo katedra atlieka studentų ir dėstytojų apklausas apie ikimokyklinio ugdymo programos dalykų (modulių) turinį ir dėstymą. 2007-2008 m.m. buvo vykdomas „Ikimokyklinio ugdymo specialybės neakivaizdinių studijų studentų nuomonės apie studijų kokybę Kauno kolegijoje tyrimas“, atskleidęs, kad Ikimokyklinio ugdymo katedros dėstytojai studentams pateikia aktualią teorinę medžiagą, skatina juos reflektuoti, teoriją sieja su praktika. Studentų ir dėstytojų santykiai yra dalykiški, dėstytojai visada geranoriškai konsultuoja studentus, yra punktualūs. Ne visi dėstytojai paskaitų metu naudoja informacines technologijas. Atsižvelgiant į šiuos rezultatus 2008-2009 m.m. katedros veiklos buvo numatyta tobulinti dėstytojų kompiuterinį raštingumą dalyvaujant ECDL kursuose.

2. Tyrimo metodika ir organizavimas. Siekiant nustatyti dieninių studijų studentų požiūrį į bendrųjų dalykų dėstymo kokybę, ikimokyklinio ugdymo katedra atliko DI grupių studentų požiūrio į bendrųjų dalykų dėstymą tyrimą. Pasirinktas tyrimo metodas – anketinė apklausa. Anketoje buvo pateikti 9 uždaro, 2 mišraus ir 2 atviro tipo klausimai sudaryti remiantis teorinėje straipsnio dalyje išskirtomis nuostatomis ir adaptuota respondentų studijų kryptiai, Kauno kolegijos Socialinių mokslų katedros

sudaryta anketa. Apklausoje dalyvavo 35 ikimokyklinio ugdymo studijų programos studentai. Tyrimas vyko 2008 m. lapkričio mėn.

3. Tyrimo rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo studijų programoje aukštojo lavinimo dalykų grupę sudaro:

- Politika ir pilietinė visuomenė,
- Filosofija ir pedagoginė etika,
- Teisės pagrindai,
- Kultūros ir pedagogikos istorija,
- Darbų ir civilinė sauga,
- Užsienio kalba,
- Informacinės technologijos,
- Etninės kultūros pagrindai,
- Ikimokyklinės įstaigos veiklos organizavimas,
- Kalbos kultūra,
- Ugdymo sistemos,
- Vaiko sveikata ir sveiko gyvenimo pagrindai.

2008 metais patvirtintas Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas. Katedra rengiasi pertvarkyti esančią studijų programą, todėl pirmiausiai studentams buvo pateiktas klausimas, kuriuo norėta išsiaiškinti, ar visus anksčiau minėtus bendrojo lavinimo dalykus reikėtų įtraukti rengiant naujas ar pertvarkant jau parengtas studijų programas. Atsakymai pasiskirstė taip:

1 lentelė Bendrojo lavinimo dalykų reikalingumo vertinimas

Dalyko pavadinimas	Reikalinga		Nereikalinga		Neturi nuomonės	
	skaičius	%	skaičius	%	skaičius	%
Politika ir pilietinė visuomenė	12	34	17	48	6	18
Filosofija ir pedagoginė etika	26	74	9	26	-	-
Teisės pagrindai	29	83	4	11	2	6
Kultūros ir pedagogikos istorija	19	54	13	37	3	9
Darbų ir civilinė sauga	17	48	13	37	5	15
Užsienio kalba	23	66	11	32	1	2
Informacinės technologijos	18	5	13	37	4	12
Etninės kultūros pagrindai	13	37	18	51	4	12
Ikimokyklinės įstaigos veiklos organizavimas	30	86	2	6	3	8
Kalbos kultūra	32	91	3	9	-	-
Ugdymo sistemos	31	87	1	2	3	11
Vaiko sveikata ir sveiko gyvenimo pagrindai	35	100	-	-	-	-

Išanalizavus respondentų atsakymus, paaiškėjo, kad studentai neabejoja, jog būtinai reikalingi yra Vaiko sveikatos ir sveiko gyvenimo pagrindų (100 %), Kalbos kultūros (91 %), Ugdymo sistemų (87 %), Ikimokyklinės įstaigos veiklos organizavimo (86 %) dalykai. Minimų dalykų turinys tiesiogiai susijęs su būsimu darbu, todėl panašių rezultatų buvo tikėtasi. Įdomu, kad aukštai buvo įvertinti ir Teisės (83 %) bei Užsienio kalbos (66 %) dalykai. Tai leidžia manyti, kad katedros studentų interesų ratas neapsiriboja vien pasirinktos profesijos žiniomis. Patys studentai savo teiginius grindžia įvairiai: „dalykai susiję su specialybe“; „reikalingi pedagogo išsilavinimui“; „reikalingi dirbant pedagoginį darbą“; „naudingi bendram išprusimui ir santykiui su vaiku“; „užsienio kalba reikalinga visur ir visada“ (išskyrus vienam studentui visai nereikia užsienio kalbos); „reikalingi, nes įdomūs“; „dėl kompetencijos darbe“; „svarbūs mokymuisi“; „svarbūs ne tik darbe, bet ir asmeniniame gyvenime“; „šiandien pedagogui svarbu žinoti daug“; „skatina savišvietą“.

Kitas respondentams pateiktas klausimas buvo, kaip jie vertina šį semestrą dėstomus bendruosius dalykus. Studentai manė, kad kolegijoje dalyką studijuoti naudinga, reikalinga, teigė, kad šis dalykas patinka (66%). Tai įrodė teorijoje išsakytą teiginį, kad studentų pasirinkimą studijuoti vienus ar kitus dalykus dažnai lemia jų interesai. Kiti respondentai dalyką vertino sutapatindami jį su dėstytoju: patinka dėstytojas kaip asmenybė (40 %), mokymo metodais (31%). 3% studentų nurodė, kad dalykai nepatinka kai juose trūksta konkretumo, kai dalyke (d(m) Darbų ir civilinė sauga) nėra temų susijusių su būsima profesija (darbu ikimokyklinio ugdymo įstaigoje). 3% respondentų teigė, kad nepatinka mokymo medžiaga ir 3% manė, kad dalyke (konkrečiai nenurodė) pasikartoja temos. Studentai atviravo, kad nepatinka tie dalykai, kuriuos sunkiau sekasi studijuoti.

Absoliuti dauguma studentų pritarė, kad bendruosius gebėjimus ugdantys dalykai yra naudingi ir jų bendram išprusimui (91 %), ir jų tiesioginiam darbui (86 %). Tik maža dalis galvojo, kad bendrieji dalykai nėra naudingi jų išprusimui (6 %) ir 3% jų nauda išsilavinimui abejojo.

Bendrieji dalykai pagal sudėtingumo laipsnį respondentų buvo vertinami kaip sunkūs („taip“ atsakė 74 % , „ne“ 26%), tačiau 60% respondentų tvirtino, kad, nepaisant bendrųjų dalykų sudėtingumo, dėstytojai juos aiškina suprantamai.

2 lentelė Bendrojo lavinimo dalykų sudėtingumo vertinimas

Dalyko pavadinimas	Suprantamai %	Pakankamai suprantamai %	Nesuprantamai %
Politika ir pilietinė visuomenė	3	-	6
Filosofija ir pedagoginė etika	66	11	6
Teisės pagrindai	3	-	6
Kultūros ir pedagogikos istorija	40	3	6
Darbų ir civilinė sauga	17	6	6
Užsienio kalba	60	34	3
Informacinės technologijos	14	17	14
Etninės kultūros pagrindai	26	9	11
Ikimokyklinės įstaigos veiklos organizavimas	20	11	-
Kalbos kultūra	71	17	6
Ugdymo sistemos	31	20	3
Vaiko sveikata ir sveiko gyvenimo pagrindai	66	17	-

Tyrimo metu norėta išsiaiškinti, kokius metodus Ikimokyklinio ugdymo katedros dėstytojai naudoja dažniausiai, o kokius – rečiau. Vertinimui buvo pateikti metodai, pačių dėstytojų nurodyti jų sudarytose dalykų (modulių) programose. Paaiškėjo, kad vyraujantys katedroje- paskaitos, diskusijos metodai, referatų rašymas (97%) ir savarankiškas studentų darbas (91%). Bendrųjų dalykų dėstytojai, atsižvelgdami į savo dėstomo dalyko specifiką, naudoja ir kitus metodus: kūrybines užduotis (89%), grupinio darbo metodą (71%), pasakojimą (60%), atvejo analizę (29%), iliustravimą (26%), tiriamąjį darbą ir apklausą (17%), individualias užduotis (14%), ekskursiją (11%). Rečiausiai naudojami metodai – recenzija (9%), ese ir laboratoriniai darbai (6%) bei debatai ir refleksija (3%). Studentai patys „atrado“ ir išskyrė „kompiuterinės technologijos“ ir „stebėjimo“ (3%) metodus.

Bendrųjų dalykų dėstytojai, respondentų teigimu, dažniausiai studentų savarankiškiems darbams pateikia referatus (97%) ir pasakojimą (60%). Beveik nenaudojami tokie savarankiški darbai, kaip ese rašymas (6%) ir refleksija (3%).

Kitas klausimas, pateiktas respondentams, siejosi su paskaitos, kaip vieno iš populiariausio ir dažniausiai naudojamo studijose metodo, samprata ir ugdytojo bei ugdytinio aktyvumu paskaitos metu. Didžioji dalis respondentų (94%) gerai organizuotą paskaitą suprato kaip abipusį ryšį tarp studento ir dėstytojo ir pabrėžė, kad „geros“ paskaitos metu aktyvūs turi būti abu – tiek dėstytojas, tiek ir studentas. 6% respondentų aktyvumą paskaitos metu teikė tik dėstytojui.

Absoliuti dauguma (97 %) respondentų pažymėjo, kad visų bendrųjų dalykų dėstytojai, pradėdami užsiėmimus, supažindina studentus su savo modulio tikslais, vertinimo sistema . Apklausa atskleidė, jog vertinimo objektyvumu patenkinti yra 74%, o nepatenkinti 11% studijuojančiųjų (15% -„nežino“). Vertindami bendrųjų dalykų žinias dėstytojai, kaip teigė dauguma respondentų, nurodo studento klaidas („taip“ atsakė 69%, „ne“ – 15%, „nežinau“- 16%).

Taigi, apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad visi studijų programoje esantys dalykai yra reikalingi. Bendrųjų dalykų dėstytojų darbą studentai vertina teigiamai. Dėstytojai sugeba parodyti, kad jų dėstomas dalykas yra reikalingas ne tik studentų būsimai profesinei veiklai, bet ir bendram išsilavinimui, be kurio negalimas sėkmingas pedagoginis darbas. Bendrieji dalykai yra pakankamai sudėtingi, tačiau dėstytojai geba juos tinkamai paaiškinti. Dažniausiai dėstytojai naudoja paskaitos, referatų rašymo, diskusijos, kūrybinių užduočių ir darbo grupėse metodus. Dėstytojai žinias vertina objektyviai, nurodo studentų klaidas.

Išvados

1. Visi esantys studijų programoje bendrieji dalykai yra reikalingi.
2. Bendrųjų dalykų dėstytojų darbą studentai vertina teigiamai.
3. Dėstytojai sugeba parodyti, kad jų dėstomas dalykas yra reikalingas ne tik studentų būsimai profesinei veiklai, bet ir bendram išsilavinimui, be kurio negalimas sėkmingas pedagoginis darbas.
4. Bendrieji dalykai yra pakankamai sudėtingi, tačiau dėstytojai geba juos tinkamai paaiškinti.
5. Dažniausiai dėstytojų naudojami metodai yra paskaita, referatų rašymas, diskusija, kūrybinių užduočių atlikimas ir darbas grupėse.
6. Bendrųjų dalykų dėstytojai studentų žinias vertina objektyviai, nurodo klaidas.

Literatūros sąrašas

1. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija. SMM.-2004//internete
<[http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/docs/GALUTINE 20LLL%20strategija.doc](http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/docs/GALUTINE%20LLL%20strategija.doc)>
2. Stasiulionienė V. Kokybės laidavimo sistema Utenos kolegijoje. Aukštasis Konferencijos pranešimų medžiaga.-Kaunas, 2003.
3. <http://www.ceeol8.com/asp/getdocument.aspx?logid=5&id=ca23a818-593b-4c76-8696-fb5ce7b56a28>

4. Žibėnienė G. Neuniversitetinių studijų programų kokybės vertinimo teorinis ir empirinis pagrindimas.-Vilnius, 2006.
5. <http://www.smm.lt/fit/sv> bukletas/analizes.htm

Raimonda Sadauskienė, Asta Kochanskienė

Kaunas College Justinas Vienožinskis faculty of arts pre-school education department students' approach to the teaching of general subjects

Summary

High school ratings are an important indicator of their prestige in society, but, unlike expected, they simply do not reflect the attractiveness to potential students. High school students assess the subjects that encourage creativity, autonomy, communication, facilitate the acquisition of decision-making, analysis and critical thinking skills. The content of most subjects taught has less influence on the student evaluation than teaching quality. Kaunas College Justinas Vienožinskis faculty of arts pre-school education department carried out a research in November of 2008 with the aim to explore Kaunas College Justinas Vienožinskis faculty of arts pre-school education department students' approach to the teaching of general subjects, their benefits to the student, the content and teaching quality. The article presents the theoretical aspects of the study, methodology, organization, analysis and the results of a research.